

ชื่อวิทยานิพนธ์   การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน :
กรณีศึกษาชุมชนปริกตก เทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน   นายวิวัฒน์ อึ้งเจริญ
สาขาวิชา   สิ่งแวดล้อมศึกษา
ปีการศึกษา   2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม พื้นที่ศึกษาคือชุมชนปริกตก เทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา โดยขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย 1) เตรียมทีมวิจัย 2) พัฒนาแนวทางในการจัดการมูลฝอย 3) กำหนดกิจกรรมการจัดการมูลฝอย 4) ทดลองคัดแยกมูลฝอยในชุมชน 5) ศึกษาคุณงานนอกสถานที่ 6) โครงการขยะแลกไข่ และโครงการจุลินทรีย์น้ำ 7) ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการจัดการมูลฝอยในชุมชน 8) ประเมินผลและสะท้อนผลการดำเนินการต่างๆในชุมชน 9) ประชุมสรุปผลกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

แนวทางในการจัดการมูลฝอยของชุมชนปริกตก เริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยแก่ชาวบ้าน การร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การคัดแยกมูลฝอยแต่ละประเภทซึ่งประกอบด้วย มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง มูลฝอยอันตราย และมูลฝอยขายได้ การนำมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ การทิ้งมูลฝอยอย่างเหมาะสม การเก็บขนมูลฝอยของพนักงานเทศบาลจากแหล่งที่ทิ้งในชุมชนไปสถานที่กำจัดมูลฝอย

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยชุมชนต่อผู้ร่วมกระบวนการ คือ สมาชิกทีมวิจัย ชาวบ้านในชุมชน และเทศบาล ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทัศนคติ และด้านการปฏิบัติ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมในชุมชน ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับชุมชนนั้น ทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการทั้งสมาชิกทีมวิจัยและชาวบ้านในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในประเภทของมูลฝอย สภาพการทิ้งมูลฝอย การใช้ประโยชน์จากมูลฝอย การนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ มีการเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับมูลฝอย มองมูลฝอยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และ มองถึงหน้าที่ในการจัดการมูลฝอยว่าชุมชนและเทศบาลควรร่วมมือกันเพื่อจัดการมูลฝอยไม่ใช่เพียงแต่เทศบาลเท่านั้น รวมทั้งมีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมขึ้น มีการคัดแยกมูลฝอยออกเป็นประเภทต่างๆ และมีการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่วนเทศบาลนั้นมีความเข้าใจต่อสภาพและความต้องการของชุมชนยิ่งขึ้น รวมถึงเห็นความสำคัญและยอมรับในศักยภาพของชุมชน และมีการปรับการทำงานใน

ด้านการจัดการมูลฝอยให้เหมาะสมกับชุมชนพร้อมทั้งมีการสนับสนุนแก่ชุมชนในด้านต่างๆ นอก
จากนี้จากการดำเนินกิจกรรมยังนำไปสู่การจัดตั้งและดำเนินโครงการ โดยชุมชนขึ้นเป็นโครงการ
แลกมูลฝอยกับไข่ไก่และโครงการจุลินทรีย์น้ำ ซึ่งโครงการแลกมูลฝอยกับไข่นั้นได้รับการตอบรับ
จากชุมชนมากกว่าโครงการจุลินทรีย์น้ำ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ครั้ง
นี้ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่น การไม่มีเวลาว่างในบางครั้งของตัวแทนจากชาวบ้าน
เทศบาลมีข้อจำกัดในด้านเวลาและบุคลากร และความเคยชินในการทิ้งมูลฝอยของคนในชุมชน

The Title   The Development of a Learning Process in Solid Waste Management :
A Case Study of Priktok Community in Prik Municipality Tambon
Prik, Amphoe Sadao, Changwat Songkhla

Author   Mr. Wiwat Ungjarern

Major Program   Environmental Education

Academic Year   2003

Abstract

This action research aims to develop a learning process for a community on managing their solid wastes. Using Prik – tok community in Prik municipality as a case study. The study was carried out by this process : 1) Prepration of research team. 2) Improving the way in solid waste management. 3) Defining solid waste management activities. 4) Implementing the activities in community. 5) Field trip 6) Solid waste to egg project. 7) Monitoring solid waste management in community. 8) Evaluation and reflection of the activities. 9) Conclusion of the whole process.

The learning process of solid waste management in Prik community started with giving knowledge about solid waste management to people, exchanging opinions and suggestions about solid waste separation, recycle, suitable solid waste disposal, and collection of solid waste for disposal by Prik municipality staff.

The results of the study show that the learning process enhanced learning about solid waste management of the research participant including knowledge, attitude and practice. This brought about the behavioral changes for better solid waste management. For knowledge, both research participants and people know more about types of solid waste, state of solid waste, utilization of solid waste, and recycling. For attitudes, they understood that solid wastes were still valuable and that community and the municipality had to cooperate in solid waste management. For practice, they separated solid wastes and try reusing before they discharge. Prik municipality staff also learned to understand the community conditions and needs, and also learned to accept the community's importance and potential. The Municipality staff adjusted their work to suit the community and provided more support. In addition, the learning process also resulted in newly established project by the community: Solid waste exchange to egg project and

EM project. However, the solid waste exchange to egg project seemed to be accepted the community than the latter one. Problems and obstacle in developing the learning process included political conflicts, time limitations of both the research team and the municipal staff, and habits of people in community.